

Bijlage Leefomgevingskwaliteit

Leefomgevingskwaliteit van de openbare ruimte

Een belangrijk aspect dat de leefbaarheid van een plan mede bepaalt maar waar geen of onvoldoende wettelijke normen voor zijn is de kwaliteit in/van de (semi-)openbare ruimte.

De belevingskwaliteit van de openbare ruimte wordt mede bepaald door een viertal milieu thema's: zon en schaduw, windhinder, luchtverontreiniging en geluidshinder.

Grootschalige bouw heeft invloed op het toetreden van zon en op het windklimaat in de openbare ruimte. Verkeer en bedrijvigheid heeft invloed op de lucht- en geluidskwaliteit. Inzicht in de verandering kan de wenselijkheid van grootschalige bouw beïnvloeden.

Afhankelijk van de beoogde gebruiksfuncties in de private of (semi-)openbare ruimte is een zekere milieukwaliteit in die ruimte nodig. Inzicht in de kwaliteit kan dus de keuze voor het soort gebruik van (een deel van) die ruimte bepalen. Zo is het bijvoorbeeld onverstandig om een recreatieve functie te plannen op een plek waar op voorhand bekend is dat de zon/schaduw situatie slecht is en waar uit windonderzoek blijkt dat de windsnelheden veelvuldig hoog zijn. Bij scholen is de leefomgevingskwaliteit van het schoolplein en het speelterrein van belang.

Zon en schaduw

Schaduw kan een probleem vormen bij de hoogbouw. Hoe meer hoogbouw er komt hoe groter de delen van de openbare ruimte in de schaduw komen te liggen. Daarom is hierover in de Hoogbouwvisie een kwaliteitsstreven opgenomen. De kwaliteitsbeleving zal afnemen naarmate er minder zon aanwezig zal zijn op een bepaalde plek. Het aantal zonuren is van invloed op het gewenste kwaliteitsniveau voor het verblijven in de openbare ruimte m.n. op pleinen of ander ruimtes waar men langer verblijft (terrassen, speelplekken). Voor de zon/schaduw toetsing zal de gemeente de bepalingswijze conform het Referentiekader Openbare ruimte Stationsgebied gebruiken als richtlijn voor kwaliteitsbepaling en functievinding.

Windhinder

Windhinder zal een belangrijk probleem kunnen vormen bij hoogbouw. Hoe meer hoogbouw er komt hoe meer kans op een ongewenst windklimaat in relatie tot de beoogde functie(s) op en nabij die plek. Daarom is hierover in de Hoogbouwvisie een kwaliteitsstreven opgenomen. De kwaliteitsbeleving zal afnemen naarmate er meer wind en windvlagen voorkomen op een bepaalde plek. Voor het windklimaat in de openbare ruimte zal de gemeente de NEN-norm 'Windhinder en windgevaar in de bebouwde omgeving' 8100:2006 gebruiken als richtlijn om drempelsnelheden en overschrijdingscriteria bij verschillende functies vast te stellen.

Luchtverontreiniging/stankoverlast

De normen van de Wet Luchtkwaliteit gelden ook voor de openbare ruimte. Die normen geven een minimaal te handhaven kwaliteit aan. Afhankelijk van de beoogde functies in die ruimte kan het nuttig zijn om zwaardere eisen na te streven. De luchtverontreiniging is afhankelijk van de directe aanwezigheid van uitlaatgassen van verkeer en de achtergrondconcentratie van luchtverontreiniging. Maar ook bronnen van stank (vis- en frietkramen, horeca) kunnen bepalend zijn voor het welbevinden in de openbare ruimte. Op basis van de mate van luchtverontreiniging en geuroverlast zal het soort gebruik van de openbare ruimte hier op aangepast kunnen worden. Zitplaatsen op pleinen niet direct naast een kruising met verkeerslichten, terrassen niet bij een taxistandplaats of bushalte of naast een afzuiginstallatie van een grootkeuken et cetera.

Geluidhinder/spraakverstaanbaarheid

Voor de geluidskwaliteit in de openbare ruimte gelden geen wettelijke regels, maar voor een goede leefomgevingskwaliteit is het verstandig wel maximale niveaus te beogen. Geluidsoverlast is van invloed op het gewenste kwaliteitsniveau voor het verblijven in de openbare ruimte. Er zal dus rekening gehouden moeten worden met het soort gebruik in relatie met de hoeveelheid lawaai op een bepaalde plaats. De spraakverstaanbaarheid is gebruikt als uitgangspunt voor de te kiezen toegestane geluidsniveaus.

Toetswaarden

Voor elk van bovenstaande vier milieuthema's zijn toetswaarden opgesteld om de belevingskwaliteit van het gebruik in de openbare ruimte te bepalen en te duiden. Het doel van deze toetswaarden is om een instrument in handen te hebben wat als richtlijn kan fungeren voor het bepalen van het soort gebruik in de private en (semi-)openbare ruimte. In onderstaande tabel is een aflopende belevingskwaliteit van toepassing. Voor de verblijffunctie zullen strengere richtlijnen gelden voor de vier milieuthema's dan voor lopen of fietsen in die ruimte. Bij deze waarden kan gesproken worden van een goede tot uitstekende kwaliteit voor het soort gebruik.

Soort gebruik	Aantal Zonuren *	Overschrijdingskans p 5 m/s**	Luchtverontreiniging***	Omgevingsgeluid (L_{day}) ****	Opmerkingen
Verblijf (recreatief, terras + kinderen bejaarden)	4	< 0,5% (<2dgn/a)	Maximaal 5%	< 50 dB(A)	deel van de dag kan belangrijk zijn
Verblijf (zitten)	3	< 1,0% (<4dgn/a)	Maximaal 5%	< 55 dB(A)	deel van de dag kan belangrijk zijn
Verblijf (wandelen)	2	1,0–2,5% (4–9dgn)	Maximaal 15%	< 55 dB(A)	
Transfer	1	2,5–5% (9–18dgn)	< wettelijke grens	< 60 dB(A)	
Verkeer (fiets)	Geen eis	5–10% (18–36dgn)	< wettelijke grens	> 60 dB(A)	
Verkeer (auto)	Geen eis	----	wettelijke grens	wettelijke grens	

* in de periode 19 februari tot en met 21 oktober en voor zonuren met een zonshoogte hoger dan 10°.

** uitgegaan is van een strengere eis dan in de NEN 8100 is beschreven vanwege de prestatie UITSTEKEND. Zie voorts de NEN 8100.

*** bijdrage lokaal verkeer aan de lokale luchtverontreiniging in percentage van de NO₂ norm. Geuroverlast is minder concreet te bepalen. Gebiedskennis over (potentiële) bronnen van stank is onontbeerlijk.

**** beschreven is het niveau aangenaam; voor gemiddeld en acceptabel moet er gedacht worden aan niveau die 5 resp. 10 dB(A) hoger liggen.